

ΒΗMagazino

ARMAND DUPLAVETS

**ΠΕΡΑ ΚΑΙ ΠΑΝΩ
ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΝΝΕΦΑ**

Ο «ΠΤΑΜΕΝΟΣ ΣΟΥΗΔΟΣ»
ΑΨΗΦΑ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ
ΤΗΣ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ
ΣΠΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΕΝΑ
ΡΕΚΟΡ ΜΕΤΑ ΤΟ ΑΛΛΟ
ΣΤΟ ΑΛΛΑ ΕΠΙ ΚΟΝΤΩ,
ΕΝΩ ΣΤΑ 22 ΤΟΥ ΜΟΛΙΣ
ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟΛΑΜΒΑΝΕΙ
ΤΗ ΖΩΗ ΕΝΟΣ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ
SUPERSTAR

ΜΙΚ ΤΖΑΓΚΕΡ Ο ΓΕΡΟΛΥΚΟΣ ΤΗΣ ΡΟΚ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΟΤΥΧΗΜΕΝΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΤΟΥ ΣΤΟ ΣΙΝΕΜΑ
ΠΡΟΣΩΠΑ ΑΣΑΦ ΑΒΙΝΤΑΝ, ΤΑΤΙΑΝΑ ΣΠΙΝΑΡΗ-ΠΟΛΛΑΛΗ, ΚΛΕΡ ΑΝΤΑΜ, ΓΕΩΡΓΙΑ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΟΣΜΟΣ ΦΑΛΛΙΝΕΣ ΠΟΥ «ΔΙΑΤΑΡΑΣΣΟΥΝ» ΤΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΜΙΑ «ΒΟΛΤΑ» ΣΤΑ ΚΟΡΥΦΑΙΑ SPA

9 772623 493002 33

Η ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΣΑΦ ΑΒΙΝΤΑΝ

Ο εξόχως δημοφιλής στην Ελλάδα ισραηλινός καλλιτέχνης μιλάει για όλα στο BHMAGAZINO λίγο προτού έρθει ξανά στη χώρα μας για μια πολυαναμενόμενη εμφάνιση στο Ηρώδειο.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΝΑΣΤΟ

Το ελληνικό κοινό αγαπάει πολύ τα ιδιαίτερα, ξεχωριστά, αμέσως αναγνωρίσιμα ηχοχρώματα και μόνο αναμενόμενο ήταν ότι θα επεδείκνυε φοβερή αδυναμία στη φωνή του Ασάφ Αβιντάν, αυτού του τρομερού τύπου από το Ισραήλ που έκανε τα πρώτα του βήματα με το συγκρότημα Asaf Avidan & The Mojos και έγινε γρήγορα γνωστός στα πέρατα του κόσμου με την επιτυχία «One Day / Reckoning Song». Ο 42χρονος καλλιτέχνης ωστόσο έχει εξελιχθεί μέσα στα χρόνια ως δημιουργός με εξαιρετικής γραφής κομμάτια όπως το «Lost Horse» από το πρόσφατο άλμπουμ του, ο τίτλος του οποίου («Anagnorisis») σαν να κλείνει το μάτι στους Έλληνες θαυμαστές του. Λίγο καιρό μετά την καταπληκτική του «πριβέ» εμφάνιση στην Αγγλικανική Εκκλησία του Αγίου Παύλου (η οποία πραγματοποιήθηκε χάρη στον ραδιοφωνικό σταθμό Pepper 96,6) θα δώσει μία συναυλία στο Ηρώδειο στις 22 Σεπτεμβρίου, την οποία αναμένουμε με ενθουσιασμό. Το BHMAGAZINO μίλησε μαζί του για τη σχέση του με την αρχαία ελληνική μυθολογία και φιλοσοφία, για τη μουσική σήμερα αλλά και για την αντισυμβατική προσωπική ζωή του.

Ποιες είναι οι πιο ζωντανές αναμνήσεις που έχετε από τη χώρα μας;

«Έχω πολλές έντονες αναμνήσεις γιατί κάθε φορά που επισκέπτομαι την Ελλάδα βιώνω δυνατές εμπειρίες, μπορεί να το καταλάβει κανείς αυτό ακόμη κι από τον τίτλο του τελευταίου μου άλμπουμ – έχω άλλωστε σπουδάσει στο Πανεπιστήμιο την αρχαία ελληνική ιστορία και μυθολογία. Οποτε έρχομαι εδώ πηγαίνω στα αρχαία μνημεία και στα μουσεία της Αθήνας, μόνο τους Δελφούς έχω επισκεφτεί εκτός πρωτεύουσας, κάτι που ήταν μια συγκλονιστική εμπειρία για μένα. Ξέρετε, αισθάνομαι ότι είμαι ερευνητής του εαυτού μου γιατί μόνο αυτόν μπορώ να ερευνήσω. Η θεμελιώδης συνειδητοποίηση που έχω μετά από 42 χρόνια σε αυτόν τον πλανήτη είναι πως όταν καταβυθίζομαι στον εαυτό μου μέσω της τέχνης προσπαθώ να με καταλάβω και να βρω τον πυρήνα που καθιστά εμένα αυτό που είμαι αλλά και την ουσία της ανθρωπίνης συνθήκης, τον φόβο της θνητότητας, το αίσθημα ασημαντότητας, την απουσία νοήματος, αυτές τις σκιές που πέφτουν πάνω σε ό,τι δημιουργούμε. Όταν λοιπόν βρέθηκα στον Ομφαλό της Γης, εκεί όπου η Πυθία έδινε τους χρησμούς της – παρόλο που πιστεύω στην επιστήμη – αισθάνθηκα και κάτι που δεν μπορώ να το εξηγήσω. Ξέρω φυσικά ότι είμαι προδιατεθειμένος, όμως η χημεία του οργανισμού μου αντιδρά, δεν μπορώ να μην το παραδεχθώ. Ετσι καταλήγω να πω ότι ένα μέρος έχει φοβερή ενέργεια. Τι την προκαλεί; Η δύναμη των ιστοριών που αφηγούμαστε για αυτό. Θα σας πω και κάτι άλλο. Φυτεύω οριανόεις. Τις πείρα σε λευκό χρώμα και μετά από έναν χρόνο έγιναν μπλε. Ρώτησα έναν κηπουρό γιατί και μου είπε ότι ευθύνεται το χρώμα. Ακόμη ψάχνω να δω τι μας συνδέει όλους, τι

μπορεί να ενώνει μια 92χρονη γυναίκα από την Κίνα και ένα τρίχρονο αγόρι από το Περού. Είμαι όμως κι εγώ ένας βλαστός που φύτρωσε σε συγκεκριμένη γη. Είμαι πολίτης της Μεσογείου. Εδώ οι μύθοι με αγγίζουν πιο πολύ – ως μέλος του δυτικού κόσμου έχω γίνει κι εγώ κοινωνός τους».

Πείτε μου όμως περισσότερα για τον αριστοτελικό τίτλο του τελευταίου δίσκου σας.

«Κατ' αρχάς να πω ότι μου φαίνεται τόσο ανακουφιστικό το να έρχομαι σε μια χώρα όπου δεν χρειάζεται να εξηγήσω τι σημαίνει αυτή η λέξη “αναγνώριση”. Βέβαια θα ήθελα να ξεκαθαρίσω ότι τη χρησιμοποιώ με μια ελαφρώς ειρωνική χροιά. Οχι επειδή δεν υπάρχει μεταβολή από την άγνοια στη γνώση αλλά διότι αυτή δεν γίνεται πάντα με δραματικές στιγμές επιφώτισης. Αυτό το κόνσεπτ λειτουργεί στις αρχαίες τραγωδίες, όμως η ζωή είναι χαστική και η τέχνη ένα φέμα, διότι πρόκειται για κατασκευή. Δυσκολεύτηκα να γράψω αυτά τα τραγούδια, αισθανόμουν ότι λέω ψέματα, τίποτα δεν μου φαινόταν αρκετά αληθινό. Μετά διάβασα την “Ποιητική” του Αριστοτέλη και είπα “εύρηκα” διότι κατάλαβα ότι όλες αυτές οι σκέψεις μου ήταν λάθος και σωστές ταυτόχρονα».

Δεν υπήρξαν όμως ορόσημα στη ζωή σας που σας άλλαξαν;

«Ξέρετε, το νερό παίρνει πάντα τον πιο εύκολο δρόμο, τα ποτάμια γίνονται ολοένα και μεγαλύτερα. Μπορεί να συμβεί κάτι που να μετακινήσει την εσωτερική σου τοπογραφία πολύ. Κάτι τέτοιο για εμένα ήταν η στρατιωτική μου θητεία στο Ισραήλ, ο καρκίνος που αντιμετώπισα στα 20 μου, κάποιες ερωτικές απογοητεύσεις που μου φάνηκαν χειρότερες κι από τις δύο ταλαιπωρίες που προανέφερα, η επίθεση που υπέστην από λύκο πριν από τρία χρόνια. Όλα αυτά με έκαναν να συνειδητοποιήσω πόσο εύθραυστος είμαι. Στον Στρατό το ένιωσα πολύ έντονα αυτό γιατί αισθανόμουν τόσο διαφορετικός από όλους τους άλλους, σχεδόν ήταν σαν να βιώνω μια διαρκή επίθεση από έξω προς τα μέσα. Ο καρκίνος ήταν το ακριβώς αντίθετο, μια επίθεση από μέσα προς τα έξω, μια παράξενη δύναμη που μεγάλωνε στο εσωτερικό μου. Δεν νομίζω όμως ότι χρειαζόμαστε μόνο τέτοιες κατακλυσμιαίες εμπειρίες για να μεταβληθεί κάτι εντός μας. Θυμάμαι όταν ήμουν τριών ετών να ρωτάω τη μητέρα μου γιατί πεθαίνουμε και να φοβάμαι το σκοτάδι. Εμπειριέχουμε τον μηδενισμό και το κενό, όμως παράλληλα είμαστε ναρκισσιστές και μεγαλομανείς και πιστεύουμε ότι είμαστε φτιαγμένοι από το υλικό των αστεριών, ότι είμαστε η συνείδηση του Σύμπαντος, και αυτή η αντίφαση μας κάνει αξιολύπητους και υπέροχους συνάμα. Ο,τι προσπαθώ να περιγράψω με την τέχνη μου είναι ό,τι προκύπτει από τη συνεχή πάλη αυτών των δύο διαφορετικών πλευρών. Δεν πιστεύω δηλαδή τόσο πολύ στο ορόσημο».

Ψάχνοντας τις λίστες των τραγουδιών που φτιάχνετε στο Spotify συνάντησα ελάχιστα ονόματα σύγχρο-

νων καλλιτεχνών. Είστε «old soul» όσον αφορά στα μουσικά σας γούστα;

«Δεν έχω κάτι κακό να πω ενάντια στη σύγχρονη μουσική παραγωγή γιατί μετά αισθάνομαι σαν αυτούς που έβριζαν τους Beatles ή τους Rolling Stones στη δεκαετία του '60. Τα γούστα μου ωστόσο είναι όντως διαφορετικά από ό,τι ακούγεται πολύ σήμερα. Υπάρχουν πάρα πολλοί καλλιτέχνες πλέον που ασχολούνται κυρίως με την παραγωγή, τον εντυπωσιασμό, το περιτύλιγμα, και όχι με το ψαχνό, την καρδιά. Όταν γράφεις μουσική πρέπει να ξέρεις τι λες, τι ψάχνεις να βρεις, γιατί θέλεις να το βρεις ή να το πεις. Η Ελλάδα είναι ένα ωραίο μέρος να μιλήσει κανείς για τον Λέοναρντ Κοέν. Που βρίσκονται οι σημερινοί Κοέν; Το έχω ξαναπεί αλλά ακόμη βρίσκω συναρπαστικό το γεγονός ότι την ίδια εβδομάδα πέθανε ο Κοέν και εξελέγη πρόεδρος των ΗΠΑ ο Ντόναλντ Τραμπ. Ήμουν σε περιοδεία και σκεφτόμουν όλη την ώρα τι χάσαμε και τι κερδίσαμε εκείνη την εβδομάδα. Πρώτη φορά στη ζωή ένιωσα ότι δεν μπορώ άλλο να είμαι εγωιστής, ότι δεν είναι μόνο δικό μου αυτό το ταξίδι. Οι καλλιτέχνες πρέπει να επιτελούν και έναν ρόλο, όχι απαραίτητως να δίνουν έτοιμες απαντήσεις αλλά να φωτίζουν κάποια σημεία της διαδρομής, να αφήνουν το περιθώριο να εκφραστούν κάποια συναισθήματα. Στις playlists μου θα βρείτε Μπομπ Ντίλαν και Αζναβούρ και Τομ Γουέιτς, δεν συγκρίνω τον εαυτό μου μαζί τους, αυτοί είναι γίγαντες κι εγώ ένας απλός θνητός, όμως οφείλω να ακολουθήσω το παράδειγμά τους με όποιον τρόπο μπορώ. Αυτό είναι το χρέος ενός καλλιτέχνη. Καταλαβαίνω ότι ο Κέντρικ Λαμάρ και η Μπίλι Αίλις μιλούν για τη ζωή τους, όμως όσο ωριμάζεις πρέπει να αγγίζεις τα μεγάλα ερωτήματα του κόσμου. Εχουμε χάσει τους μύθους μας, οι θεοί έχουν πεθάνει εδώ και χρόνια, και χρειαζόμαστε όλοι βοήθεια, κάποια καθοδήγηση στην έρημο της ύπαρξης. Τι βρίσκω αυτή την προσπάθεια στους παλιότερους καλλιτέχνες, τη συναντώ ολοένα και λιγότερο στους σύγχρονους μουσικούς».

Με την εξέλιξη της τεχνολογίας προκύπτουν και νέα σημαντικά διλήμματα για την ανθρωπότητα. Πείτε μου λίγα λόγια για τα social media και την τεχνητή νοημοσύνη.

«Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης βασίζονται στους αλγόριθμους, που είναι ανθρώπινα κατασκευάσματα, και αν συμφωνήσουμε να θέσουμε κάποιους κανόνες, ένα ισορροπημένο πλαίσιο λειτουργίας, τότε ίσως περιορίσουμε λίγο τη ζημιά που κάνουν ειδικά στη νεολαία, αλλά ακόμη και στη δική μας γενιά. Προς το παρόν επιλέγουμε να μην το κάνουμε παρόλο που έχουμε τη δυνατότητα. Όλα αυτά μας έχουν δώσει έναν καινούργιο τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούμε και επικοινωνούμε, σαφώς αναδεικνύουν ενίοτε τις σκληρές και βάνουσες πλευρές της κοινωνίας μας, όμως προωθούν συχνά και καλούς σκοπούς: από την προστασία των ζώων μέχρι τη φιλοξενία προσφύγων από την Ουκρανία. Η τεχνητή νοημοσύνη είναι κάτι άλλο, αισθάνομαι ότι θα μας

Η ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΡΑ ΤΟΥ ΜΙΚ ΤΖΑΓΚΕΡ

Όσο καλός είναι επάνω στη σκηνή τόσο αδιάφορος περνάει στη μεγάλη οθόνη ο φρόντμαν των Rolling Stones, ένα χαρακτηριστικό που μάλλον διακρίνει και τις διάσημες συζύγους του.

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΓΙΑΝΝΗ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Ακόμη και όποιος δεν ενδιαφέρεται και τόσο για τη μουσική των Rolling Stones, δεν θα μπορούσε εύκολα να αμφισβητήσει την καθηλωτική παρουσία του Μικ Τζάγκερ πάνω στη σκηνή. Το σήμα κατατεθέν του συγκροτήματος, ένα στόμα με παχιά χείλη από τα οποία κρέμεται μια αυθάδης γλώσσα, δεν θα μπορούσε να περιγράψει καλύτερα το εκτόπισμα του αειθαλούς ρόκερ. Και χάρη σε αυτό το σκηνικό χάρισμα, ο Τζάγκερ, μαζί με τα εναπομείναντα μέλη του θρυλικού συγκροτήματος, τον Κιθ Ρίτσαρντς και τον Ρονι Γουντ, εξακολουθεί να γεμίζει στάδια στις συναυλίες του, όπως συμβαίνει στην εφεινική πανευρωπαϊκή περιοδεία του γκρουπ που ξεκίνησε τον περασμένο Ιούνιο και μόνο μέσα στον Ιούλιο έκανε στάσεις στο Χάιντ Παρκ του Λονδίνου, στις Βρυξέλλες, στη Βιέννη, στο Παρίσι και στη Στοκχόλμη. Το live βρίσκεται στο αίμα του καλλιτέχνη, ο οποίος έκλεισε τα 79 του χρόνια στις 26 Ιουλίου: η σκηνή είναι ο φυσικός του χώρος και εκεί μπορεί να διαπρέψει. Ο κινηματογράφος δεν είναι ωστόσο ζωντανό μέσο, παρόλο που όταν παρακολουθείς μια

ταινία νιώθεις ότι όλα συμβαίνουν εκείνη τη στιγμή που τα βλέπεις. Το σινεμά απαιτεί πολύ χρόνο, πολλές αναμονές, πολλές καθυστερήσεις, πολλές λήψεις, πολλές σκηνές που πρέπει να ξαναγυριστούν, ατελείωτες ώρες στη μονταζιέρα... Και εκεί, ο λευκός άνδρας με τα πιο ελκυστικά ίσως χείλη στην ιστορία της ανθρωπότητας, ανέκαθεν χώλαινε. Το φλερτ του Μικ Τζάγκερ με την 7η Τέχνη ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του '70, όταν οι Rolling Stones βρίσκονταν στα ντουζένια τους. Για την ακρίβεια, το 1970 διανεμήθηκαν στις αίθουσες δύο ταινίες με τον Τζάγκερ εντελώς διαφορετικές μεταξύ τους. Και ενώ στη μία, το «Performance», ένα πολύ παράξενο γκανγκστερικό (και όχι μόνο) φιλμ του Ντόναλντ Κάμελ το οποίο σήμερα έχει γίνει cult, ο Τζάγκερ φάνηκε ότι μπορούσε να προσθέσει μια πικάνικη αύρα με τη χαρακτηριστική παρουσία του (παίζει κάτι από τον εαυτό του, έναν διάσημο ρόκερ που φιλοξενεί στο σπίτι του έναν σκληρό γκανγκστερ), στην άλλη, τον «Νεντ Κέλι» – όπου ο Τζάγκερ όχι μόνον ήταν ο πρωταγωνιστής αλλά και ο ήρωας του τίτλου – φάνηκαν οι υποκριτικές αδυναμίες του. Ο «Νεντ Κέλι» του Τόνι Ρίτσαρντσον είναι ένα

αλλόκοτο biopic γουέστερν που αναφέρεται στον ομώνυμο τύπο, τον άπορο γιο μιας οικογένειας ιρλανδών μεταναστών στην Αυστραλία, ο οποίος ωθούμενος από την άδικη συμπεριφορά της αστυνομίας, κατάφερε να γίνει ο πιο διαβόητος κακοποιός down under. Η «αναρχική» ιδεολογία της ταινίας και η γενικότερη φιλοσοφία της «κατά του συστήματος» εξηγούν την ανάμειξη του Τζάγκερ, όμως η απλοϊκή αντιμετώπιση του θέματος από τον Ρίτσαρντσον και η κάθε άλλο παρά ελκυστική παρουσία του ρόκερ στον ρόλο του Κέλι, μας κάνουν να συμφωνήσουμε με μια από τις κριτικές που έχουν γραφεί για το «Νεντ Κέλι»: «Αυτή η ταινία αξίζει για όσους θέλουν να δουν πώς μοιάζει ο Μικ Τζάγκερ με ένα μούσι α λα Αβραάμ Λίνκολν». Η απο-

τυχία του «Νεντ Κέλι» στα ταμεία ώθησε τον Τζάγκερ να αναθεωρήσει τα σχέδιά του για μια καριέρα στην υποκριτική (αν βέβαια υπήρχαν ποτέ τέτοια σχέδια) και να περιοριστεί σε ρόλους guest, εμφανίσεις περισσότερο διακοσμητικές, με μόλις οκτώ μεγάλου μήκους ταινίες μέσα σε 50 χρόνια, εντελώς ξεχασμένες οι περισσότερες. Ανάμεσά τους το φουτουριστικό θρίλερ «Επιχείρηση: Αθανασία» (1992) με τον Αντονι Χόπκινς, ο «Συνόδος κυριών» (2001) με τον Αντι Γκαρσία και προσκράτως, η τελευταία του, «Διαρρήκτης υψηλής τέχνης» (2019), όπου υποδύθηκε έναν μυστηριώδη συλλέκτη έργων τέχνης (και εδώ ήταν όντως καλός).

Αποστολή από τη Νικαράγουα

Εναν χρόνο μετά τον «Νεντ Κέλι», ο Μικ Τζάγκερ παντρεύτηκε την Μπιάνκα Πέρεζ-Μόρα Μασίας, την οποία σύστησε στον πρώτο ο 50χρονος πρώην εραστής της, γάλλος επιχειρηματίας Εντι Μπάρκλεϊ, ένας από τους «βασιλιάδες» εκείνη την εποχή της ευρωπαϊκής μουσικής βιομηχανίας. Γεννημένη δύο χρόνια μετά τον Τζάγκερ σε μια φτωχή χώρα, τη Νικαράγουα (Μανάγκουα, 2 Μαΐου 1945), η Μπιάνκα ήταν γόνος σχετικά εύπορης οικογένειας, κόρη ενός επιτυχημένου επιχειρηματία εξαγωγών-εισαγωγών και μιας νοικοκυράς. Στα 20 της έλαβε υποτροφία για σπουδές στο Ινστιτούτο Πολιτικών Σπουδών στο Παρίσι, πόλη στην οποία ο θεός της υπηρετούσε ως πολιτιστικός ακόλουθος της πρεσβείας της Νικαράγουα. Πολιτικοποιημένη και ανήσυχη από τα νεανικά της χρόνια, η Μπιάνκα Πέρεζ-Μόρα Μασίας είχε δεχθεί έντονες επιρροές από την ανατολική φιλοσοφία και τις διδαχές του Μαχάτμα Γκάντι και έκανε ταξίδια διαρκείας στην Ινδία προ-

● Ο Μικ Τζάγκερ μαζί με την Κλαρίσα Κέι σε σκηνή από το αυστραλέζικο «γουέστερν» με τίτλο «Νεντ Κέλι» που παρότι φιλόδοξη ως ταινία δεν κατόρθωσε να εκτοξεύσει το κινηματογραφικό άστρο του.

ΑΡΧΙΣΤΗΛΛΑΣ

JAMES FOX/PA/REUTERS

Ο Μικ Τζάγκερ όπως εμφανίζεται στο «Performance» του Ντόναλντ Κάμελ, ένα πολύ παράξενο γκανγκστερικό (και όχι μόνο) φιλμ, το οποίο σήμερα έχει γίνει cult και θεωρείται η καλύτερη ταινία του 79χρονου ροκ σtar.

ΤΑΤΙΑΝΑ ΣΠΙΝΑΡΗ-ΠΟΛΛΑΛΗ

«Η μαγεία της τέχνης είναι ότι το έργο ολοκληρώνεται στο μυαλό του θεατή»

Η ιστορικός τέχνης και διευθύντρια της γκαλερί Citronne ξετυλίγει στο BHMAGAZINO την ιστορία του μοναδικού αυτού εικαστικού χώρου που δημιούργησε πριν από 16 χρόνια στο νησί του Πόρου.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΗ ΒΑΡΛΑΚΗ

Με υποδέχεται ένα ζεστό καλοκαιρινό μεσημέρι στο μπαλκόνι του σπιτιού της υπό τον ήχο των τζιτζικιών. Η πάντα ευγενής Τατιάνα Σπινάρη-Πολλάλη είναι η ιστορικός τέχνης και διευθύντρια της γκαλερί Citronne, η γυναίκα που κατέστησε τον Πόρο σημείο αναφοράς στον εικαστικό χάρτη της Ελλάδας. Το 2006 εκείνη δημιούργησε στο καταπράσινο νησί που ο Σεφέρης χαρακτήρισε «τόπο για διακεκριμένους» την γκαλερί Citronne, τον χώρο τέχνης που άλλαξε την έννοια των «καλοκαιρινών γκαλερί» στα νησιά. Η Τατιάνα Σπινάρη-Πολλάλη δημιούργησε σιβαρές εκθέσεις φιλοξενώντας την αφρόκρεμα της σύγχρονης ελληνικής τέχνης στον Πόρο. Ενδεικτικά, ο Γιώργος Λάμπας, ο Γιάννης Αδαμάκης, ο Σπύρεν Αντωνάκος, ο Κώστας Βαρώτσος, η Αλεξάνδρα Αθανασιάδη, ο Κρις Γιαννάκος, ο Παναγιώτης Τέσης, ο Δημοσθένης Κοκκινίδης, η Αφροδίτη Λίτη, ο Αλέκος Κυραρίνης, ο Χρόνης Μπότσογλου, ο

Κωνσταντίνος Ξενάκης, ο Σωτήρης Σόρογκας, ο Μαρκ Χατζηπατέρας και ο Γιάννης Ψυχοπαίδης είναι μερικοί από τους σπουδαίους καλλιτέχνες που φιλοξενήθηκαν εντός των τειχών της διάσημης πλέον γκαλερί.

Η αμερικανική περιπέτεια

Η Τατιάνα Σπινάρη αποπνέει μία ήρεμη δύναμη καθώς μιλάει. Το κορίτσι με το γαλάζιο βλέμμα που γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Κοζάνη βρέθηκε με υποτροφία στις ΗΠΑ για να σπουδάσει Μουσειολογία και Ιστορία της Τέχνης στο Boston University, όπου πραγματώσε και το διδακτορικό της. Και ύστερα σειρά είχε μια ακαδημαϊκή καριέρα όταν δίδαξε στο Boston College Ιστορία της Ευρωπαϊκής και Αμερικανικής Τέχνης, αλλά και Ιστορία της Φωτογραφίας. «Το πρώτο έργο που θυμάμαι να με συγκλόνισε ως παιδί, το πρώτο έργο που ίσως τελικά υποσυνείδητα με οδήγησε στην Ιστορία της Τέχνης ήταν η περίφημη νωπογραφία που απεικονίζει τα Ταυροκαθάψια στην

CITRONNE GALLERY

Κνωσό» αναφέρει. «Ήταν το στοιχείο της αφήγησης που με ιντρίγκαρε. Ακόμη και σήμερα, για εμένα η αφήγηση είναι το κλειδί και το πρώτο στάδιο στην ανάγνωση ενός έργου. Η ιστορία που φτιάχνω στο μυαλό μου όταν βλέπω ένα έργο τέχνης ακόμη και αν δεν έχω κανένα επιπρόσθετο στοιχείο για τον καλλιτέχνη ή τον χρόνο και τόπο της δημιουργίας του έργου. Και ο καθένας μας κάνει τη δική του αφήγηση. Όταν δίδασκα στο πανεπιστήμιο, όπως και τώρα, όταν συννομιλώ με τους επισκέπτες στην γκαλερί, αυτό που τονίζω είναι ότι δεν υπάρχει σωστή και λάθος ερμηνεία

• Η ατομική έκθεση του Κρις Γιαννάκου παρουσιάστηκε στην γκαλερί Citronne στον Πόρο το 2008.

ενός έργου. Η μαγεία της τέχνης είναι ότι το έργο ολοκληρώνεται στο μυαλό του θεατή, ο οποίος ανάλογα με τις ευαισθησίες και τα βιώματά του το κάνει δικό του». Τα χρόνια που πέρασε στις ΗΠΑ τη διαμόρφωσαν. Εκεί γνώρισε και τον σύζυγό της, Σπύρο Πολλάλη, καθηγητή στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Χάρβαρντ. Εκεί γεννή-

CITRONNE GALLERY © ΕΛΕΝΑ ΔΕΛΤΟΥΔΟΥ

• Η Τατιάνα Σπινάρη-Πολλάλη, η διευθύντρια της γκαλερί Citronne, είναι η γυναίκα που ενέταξε τον Πόρο στον εικαστικό χάρτη της Ελλάδας.

θηκαν τα παιδιά τους, τα οποία μεγάλωσαν σαν ελληνόπουλα της διασποράς. Όσο παρέμεναν στην Αμερική οι δεσμοί με την Ελλάδα δεν χάνονταν. Και κάποια στιγμή, όταν ήρθε το πλήρωμα του χρόνου, τα καλοκαίρια που περνούσαν στα πάτρια εδάφη πήραν παράταση, με την Τατιάνα Σπινάρη να εγκαθίσταται μόνιμα στην Ελλάδα με τα παιδιά και τον σύζυγό της να πηγαиноέρχεται στις ΗΠΑ.

Η τέχνη αγκυροβολεί στον Πόρο

Κάπως έτσι στην εξίσωση της ζωής της Τατιάνας Σπινάρη προστίθεται και ο Πόρος, το νησί από το οποίο έλκει την καταγωγή του ο σύζυγός της. Στην παραλία του οικισμού αγόρασαν πριν από 19 χρόνια μία οικία από την οικογένεια Τσαμαδοπού από την εποχή της Επανάστασης. «Η ιδέα για τη δημιουργία αυτής της γκαλερί ξεκίνησε από αυτή την αγορά» αναφέρει. «Γιατί παραδοσιακά η χρήση των σπιτιών στον οικισμό ήταν μεικτή: ο ισόγειος χώρος χρησιμοποιείτο για εμπορικούς σκοπούς, ενώ ο επάνω όροφος ήταν κατοικία. Εμείς δεν θέλαμε να αλλάξουμε τον χαρακτήρα, την ταυτότητα του κτίσματος. Και αυτό ακριβώς κάναμε». Ετσι στο ισόγειο

δημιουργήθηκε η γκαλερί, ενώ στον πάνω όροφο βρίσκεται η θερινή οικία της οικογένειας.

Η Τατιάνα Σπινάρη πέτυχε από την πρώτη στιγμή με τη δημιουργία αυτής της γκαλερί. Ίσως γιατί στη σκευή της βρίσκεται και όλη η γνώση που απέκτησε από τις σπουδές της και την ακαδημαϊκή πορεία της. Με ποιο κριτήριο λοιπόν επιλέγει τις εκθέσεις που διοργανώνει στην γκαλερί; «Υπάρχει πάντα το υποκειμενικό κριτήριο, τι αρέσει σε εμένα, τι με συγκινεί. Ο κάθε χώρος τέχνης όπως και κάθε συλλογή αντανάκλα το όραμα και την προσωπικότητα του ιδρυτή του» απαντά. «Αν όμως ήθελα να βρω ένα κοινό σημείο σε όλες τις επιλογές, θα έλεγα ότι το πρωτεύον για εμένα είναι να παρουσιάζω τα καλύτερα έργα που έχει να δείξει ένας καλλιτέχνης τον οποίο εκτιμώ. Γιατί τα καλά έργα είναι σαν τα διαμάντια: λάμπουν».

Την ίδια στιγμή τονίζει το πόσο σημαντικό είναι για μια γκαλερί αλλά και για έναν καλλιτέχνη να πωληθούν τα έργα μιας έκθεσης. «Η γκαλερί είναι εμπορικός χώρος. Τόσο οι καλλιτέχνες όσο και ο γκαλερίστας ζουν από τη δουλειά τους. Αλλά δεν ενδιαφέρει απλώς και μόνο η πώληση».

Το πρωτεύον για εμένα είναι να παρουσιάζω τα καλύτερα έργα που έχει να δείξει ένας καλλιτέχνης τον οποίο εκτιμώ. Γιατί τα καλά έργα είναι σαν τα διαμάντια: λάμπουν

Αποψη της έκθεσης «Θραύσματα» της Αλεξάνδρας Αθανασιάδη που παρουσιάστηκε στην γκαλερί Citronne στον Πόρο το 2017.

Διηγείται ένα αστείο περιστατικό. «Το 2007, στην πρώτη έκθεση του Στήβεν Αντωνάκου, η βοηθός μου με ρώτησε αυθόρμητα: “Τα έργα αυτά τα δείχνουμε απλώς ή και τα πουλάμε;”. “Τα δείχνουμε, για να τ’ αγαπήσουν, αλλά αν κάποιος επιμεύνουν, τους τα πουλάμε!” απάντησα. Ήταν η αντίδρασή της στις επιλογές των έργων της έκθεσης οι οποίες ήταν εστιασμένες στη δημιουργία μιας μικρής αναδρομικής έκθεσης υψηλών προδιαγραφών και δεν μιας είχε καθόλου απασχολήσει το αν τα έργα ήταν εμπορικά» θυμάται.

Μια γκαλερί-προορισμός

Επάνω σε αυτή τη λογική λοιπόν κτίστηκε η γκαλερί Citronne, της οποίας το όνομα παραπέμπει στο σαγηνευτικό Λεμονοδάσος, σημείο αναφοράς για το νησί και ομότιπλο μυθιστόρημα του Κοσμά Πολίτη. Πώς όμως η Τατιάνα Σπινάρη κατάφερε να παρουσιάσει τόσους σημαντικούς καλλιτέχνες σε μια γκαλερί μακριά από την Αθήνα; Η ίδια παραδέχεται ότι στην αρχή υπήρξαν δυσκολίες. «Ο Πόρος είναι ένα νησί που είχε λογοτεχνική παράδοση με τον Γιώργο Σεφέρη, με τον Κοσμά Πολίτη, αλλά στα εικαστικά

δεν έφερε το βάρος που είχαν η Υδρα ή η Αίγινα» απαντά. «Από την αρχή όμως είχα την τύχη να συνεργαστώ με σημαντικούς καλλιτέχνες με τους οποίους δέθηκα, όπως με τον Τέση, τον Μπότσογλου, τον Αδαμάκο, τον Ψυχοπαίδη, την Αφροδίτη Λίτη και με τόσους άλλους. Η γνωστή γλύπτρια Αφροδίτη Λίτη, η οποία υπήρξε σύντροφος του Γιώργου Λάμπα, με εμπιστεύθηκε να διοργανώσω το 2017, έναν χρόνο μετά τον θάνατό του, την ατομική του έκθεση στον Πόρο. Δημιουργήθηκε ακόμη μία δυνατή φίλια, με τον Στήβεν Αντωνάκο, μία φίλια που συνεχίζεται και μετά τον θάνατό του με τη σύζυγό του Ναόμυ και η γκαλερί Citronne είναι αυτή που εκπροσωπεί τον Αντωνάκο στην Ελλάδα σήμερα» λέει. Σήμερα η γκαλερί Citronne αποτελεί προορισμό για τους φιλότεχνους και την επισκέπτονται κάθε χρόνο σημαντικοί συλλέκτες από την Ελλάδα και από το εξωτερικό: τις ΗΠΑ, τη Γαλλία, τη Γερμανία, το Ισραήλ, αλλά και την Τουρκία.

Η τοπική κοινωνία

«Το να αποκτήσεις ένα έργο τέχνης ίσως είναι πολυτέλεια. Αλλά η τέχνη δεν είναι πολυτέλεια, το να την

απολαύσεις, να θαυμάσεις ένα έργο τέχνης» αναφέρει η Τατιάνα Σπινάρη σε μια αποστροφή του λόγου της. «Πάντα με ενδιέφερε από την γκαλερί να περνάει κόσμος, να υπάρχει διάδραση με τους κατοίκους του Πόρου. Όταν σήνουμε μία έκθεση περνάει όλο το νησί. Επίσης διοργανώνουμε εκπαιδευτικά προγράμματα για τα σχολεία και η γκαλερί παραμένει ανοιχτή μέχρι τον Οκτώβριο».

Ενα ακόμη σημαντικό κομμάτι της γκαλερί Citronne είναι η συνεργασία με το Αρχαιολογικό Μουσείο Πόρου, η οποία μετρά πλέον δέκα χρόνια. Η γκαλερί Citronne και το Αρχαιολογικό Μουσείο Πόρου, ως συμβολή στον εορτασμό της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων, οργανώνουν εκθέσεις με έργα ελλήνων καλλιτεχνών την καλοκαιρινή περίοδο. «Πρόκειται για σύγχρονες εικαστικές επεμβάσεις οι οποίες συμπληρώνουν και ερμηνεύουν τα αρχαία τέχνηρα και ανασυνθέτουν την ατμόσφαιρα του Μουσείου. Εφέτος διοργανώσαμε την έκθεση “Επιγραφόμενα” του Πάνου Χαλαλάμπους. Είναι μια εικαστική σπουδή στην επιγραφή μέσα από τα έργα του καλλιτέχνη πάνω σε φύλλα καπνού. Ο Χαλαλάμπους είναι ένας σημαντι-

CITRONNE GALLERY

CITRONNE GALLERY

Αριστερά: Το έργο «Οι Μάρτυρες» του Αλέκου Κυραρίνη παρουσιάστηκε πρόσφατα στον Πόρο, στο πλαίσιο της ομαδικής έκθεσης με τίτλο «Εγγύπτες και Αποστάσεις». **Κάτω:** Αποψη της έκθεσης «Re-emergence» (2017) του Γιάννη Αδαμάκου στην γκαλερί Citronne στον Πόρο.

CITRONNE GALLERY

● Η πισίνα του Kamalaya Koh Samui, ιδανικός χώρος για χαλάρωση και αποφόρτιση από τις εντάσεις της σύγχρονης ζωής.

10+1 «ΝΑΟΙ» ΕΥΕΞΙΑΣ ΔΙΠΛΑ ΣΤΟ ΝΕΡΟ

Πολυτελή ξενοδοχεία και εξωτικά resorts όπου οι διακοπές μετατρέπονται σε μια απολαυστική διαδικασία χαλάρωσης και αναζωογόνησης.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΒΙΟ

Η ζωή στις πόλεις που γίνεται όλο και πιο πιεστική, οι υποχρεώσεις μας που διαρκώς αυξάνονται, οι εντάσεις στον εργασιακό χώρο, η συσσώρευση προβλημάτων (πρακτικών αλλά και ψυχολογικών) που μας φτάνουν στα όρια των αντοχών μας, αλλά και η ανάγκη μας να παραμείνουμε όσο γίνεται πιο υγιείς και (γιατί όχι;) πιο νέοι – είναι και η ματαιοδοξία συστατικό του χαρακτήρα μας: Ιδού οι λόγοι για τους οποίους τις τελευταίες δεκαετίες όλο και περισσότεροι στρεφόμενοι σε λογής-λογής θεραπείες, εναλλακτικές ή μη. Και που όλο και περισσότερα spa λειτουργούν στα ξενοδοχεία (τα ακριβά και όχι μόνο), στα κέντρα των πόλεων, στα θερινά και χειμερινά resorts, ακόμα και στις γειτονίες μας. Χώροι χαλάρωσης και θεραπειών όπου οι παραδοσιακές θεωρίες και μέθοδοι συναντούν τη σύγχρονη ιατρική, τα spa έρχονται για να μας βοηθήσουν να ξαναβρούμε τον... χαμένο εαυτό μας. Δηλαδή τον εξωστρεφή και αισιόδοξο εαυτό μας, ο οποίος κρύβεται πλέον πίσω από την επιβαρυντική καθημερινότητά μας, κάτω από τόνους εκκρεμοτήτων, υποχρεώσεων, ανασφαλειών και φόβων. Έρχονται την ίδια στιγμή για να μας κάνουν να νιώσουμε λίγο πιο φρέσκοι, πιο όμορφοι, άντε και πιο νέοι από ό,τι λένε οι τελευταίες φωτογραφίες μας και οι ημερομηνίες στην ταυτότητά μας. Εξάλλου η ηλικία είναι ένα ακόμα νούμερο που διά της αφαίρεσής και με μια αρωματοθεραπεία, με ένα πλίνγκ, με λίγη γυμναστική και λίγη γιόγκα και με πιο προσεγμένη διατροφή μπορούμε να το κάνουμε πιο ανάλαφρο! Και αυτό λοιπόν το υπόσχονται τα spa που επισκεπτόμαστε σήμερα, από τα πιο ακριβά ως τα πιο προστά. Χώροι που προβάλλουν και ως ιδανικοί προορισμοί για τις καλοκαιρινές διακοπές μας, καθώς λειτουργούν δίπλα στο νερό, τα περισσότερα στη θάλασσα, άλλα και σε λίμνες ή σε ποτάμια. Αυτοί είναι μερικοί από τους πιο διάσημους, ξεχωριστούς και ονειρεμένους.

Kamalaya Koh Samui, Ταϊλάνδη

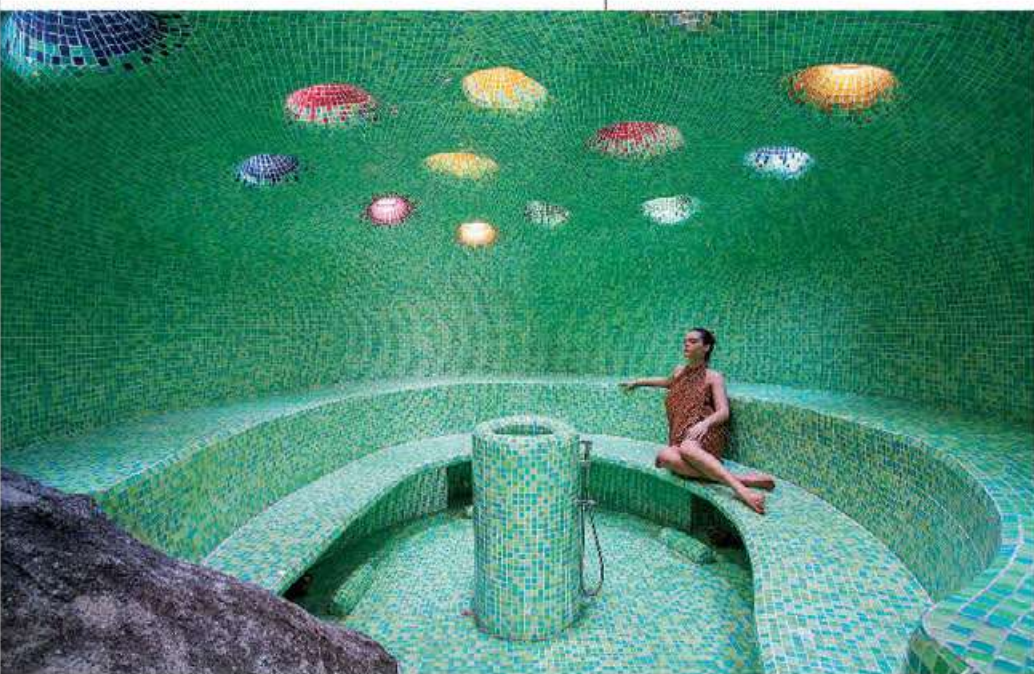
Χώρα με μεγάλη παράδοση στα spa και στις εναλλακτικές θεραπείες, η Ταϊλάνδη προσφέρει επιλογές για όλα τα βαλάντια: Είτε μείνετε σε κάποιο από τα υπερπολυτελή πεντάστερα ξενοδοχεία της είτε σε ένα δεντρόσπιτο στην παραλία ή σε μια ξύλινη καλύβα-μπάνγκαλου στο δάσος με τα μπαμπού, παντού θα μπορέσετε να απολαύσετε το διάσημο thai massage, μια ανακουφιστική συνεδρία ρεφλεξολογίας ή ένα αναεωτικό μάθημα γιόγκα. Ένα spa που τα προσφέρει όλα αυτά και ακόμα περισσότερα είναι βεβαίως το Kamalaya στο

READ MCENDREE/NIH WITU

νησί Σαμουί. Δημοφιλής προορισμός για όσους θέλουν να ζήσουν μερικές ημέρες σαν βασιλιάδες, το χτισμένο μέσα στην καταπράσινη φύση ξενοδοχείο προσφέρει τη δυνατότητα διαμονής σε δωμάτια με θέα στο τροπικό δάσος ή στη θάλασσα αλλά και σε υπερπολυτελείς βίλες. Αυτή την περίοδο και ως τα Χριστούγεννα η τιμή του πιο απλού δίκλινου (των 35 τετραγωνικών μέτρων) ξεκινά από τα 177 ευρώ τη βραδιά, με μίνιμουμ τις τρεις διανυκτερεύσεις. Η τιμή της βίλας των 70-100 τ.μ. με θέα στη θάλασσα, για δύο άτομα, ξεκινάει από τα 360 ευρώ. Υπάρχουν και ακόμα πιο μεγάλες και πολυτελείς βίλες, το ημερήσιο ενοίκιο των οποίων υπερβαίνει τα 800 ευρώ. Το Kamalaya προσφέρει ποικιλία ολιστικών θεραπειών για αποτοξίνωση από το άγχος και το στρες που μας δημιουργεί ο σύγχρονος τρόπος ζωής. Τα προγράμματα υγείας χωρίζονται σε κατηγορίες και ο επισκέπτης μπορεί να διαλέξει εκείνες που του ταιριάζουν περισσότερο, ανάμεσα στις «Healthy Lifestyle», «Detox & Reset», «Stress & Burnout» και «Cultivating Heart, Body & Spirit». Παρέχονται επίσης πρόγραμμα για

Πολύχρωμη (με έμφαση στο πράσινο) και παραμυθένια η ατμόσφαιρα σε ένα από τα steam rooms του Kamalaya Koh Samui.

KAMALAYA

CREDITS: CARDETTE/AG

Μινιμαλιστική η αισθητική στο La Réserve Genève.

Απολαυστική ψευδαίσθηση ζούγκλας στους κήπους του NIHI Sumba Nihawatu με τα φτιαγμένα από ξύλο και ψάθα μπάνγκαλου.

γκρουπ και προγράμματα τριών ημερών («Taste of Kamalaya») για όσους θέλουν να ακολουθήσουν έναν ολοκληρωμένο κύκλο ευεξίας και εκγύμνασης.

NIHI Sumba, Ινδονησία

Αν πιστέψουμε (και γιατί να μην πιστέψουμε;) τους οραματιστές/επιχειρηματίες που θέλησαν να κάνουν το NIHI Sumba «έναν προορισμό με νόημα», αυτό που προσφέρουν «δεν είναι μια απόδραση από την καθημερινότητα, είναι η επιστροφή σε μια καλά βιωμένη ζωή. Εκεί όπου η σταβρή πολυτέλεια συναντά την άναρχη ελευθερία. (...) Ελάτε με ανοιχτή καρδιά και φύγετε αλλαγμένοι για πάντα». Ακούγεται ενδιαφέρον; Και να σκεφτεί κανείς πως όλα ξεκίνησαν εντελώς τυχαία, το 1988, όπως ο Κλοντ και η Πέτρα Γκρέιβε έφτασαν στην παραλία Nihawatu, στο νησί Σούμπα της Ινδονησίας, αναζητώντας το τέλειο κύμα. Το τοπίο τούς εντυπωσίασε τόσο που αποφάσισαν να στήσουν εκεί τη νέα ζωή τους, τη νέα επιχείρησή τους. Με τη συνεργασία επιχειρηματιών φίλων τους έστησαν ένα ξενοδοχείο το οποίο, περνώντας στη συνέχεια στα χέρια των Κρίστοφερ Μπερτς και Τζέιμς Μακ Μπράιτ, εξελίχθηκε σε μία από τις πιο επικερδείς επιχειρήσεις της περιοχής και ψηφίστηκε ξανά και ξανά ως ένα από τα καλύτερα τουριστικά καταλύματα πολυτελείας στον κόσμο. Χτισμένο μέσα στη ζούγκλα και μπροστά στη θάλασσα, διαθέτει 27 βίλες με ιδιωτικές πισίνες. Οι τιμές για τη high season (16 Δεκεμβρίου - 7 Ιανουαρίου, 20-24 Απριλίου και 1 Ιουνίου - 31 Αυγούστου) ξεκινούν από τα 1.600 και φτάνουν τις 19.000 ευρώ (στην περίπτωση της βίλας των έξι υπνοδωματίων) ανά διανυκτέρευση. Στην τιμή περιλαμβάνονται πλήρης διατροφή και

πολλές ακόμα παροχές. Τα μαθήματα γιόγκα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της εμπειρίας και συνήθως γίνονται έξω, στη φύση, σε μια υπερυψωμένη ξύλινη πλατφόρμα με θέα στον Ινδικό Ωκεανό. Το NIHI Oka spa Safari συνδυάζει τη φυσιολατρία και την ψυχαγωγία με τις εναλλακτικές θεραπείες: Η ημέρα ξεκινά με την ανατολή του ήλιου και με πεζοπορία 90 λεπτών ανάμεσα στους ορυζώνες. Προορισμός είναι ένας καταπράσινος κόλπος όπου σερβίρεται πλήρες πρωινό. Ακολουθώντας οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα μπορούν να κάνουν μπάνιο και θεραπείες όπως απολέπιση προσώπου και σώματος και μασάζ. Η επιστροφή στο ξενοδοχείο γίνεται με αυτοκίνητο την ώρα που ο ήλιος δύει. Παρόμοιες θεραπείες εφαρμόζονται και στο spa του ξενοδοχείου. Υπάρχουν και ειδικά προγράμματα για παιδιά, με απολέπιση, μεταξύ άλλων, με κακάο και καφέ ζάχαρη. Υπερβολικό αλλά και πολύ νόστιμο!

La Réserve Genève, Ελβετία

Η υπερπολυτελής Lake Suite, που όπως το λέει και το όνομά της είναι χτισμένη στις όχθες της λίμνης της Γενεύης (πολύ κοντά στην ομώνυμη πόλη) και έχει υπέροχη θέα προς τις Άλπεις και το Mont Blanc, αποτελείται από δύο ευρύχωρα δωμάτια, ένα σαλόνι και ένα υπνοδωμάτιο. Το La Réserve Genève διαθέτει βεβαίως και άλλα άνετα και υπέροχα διακοσμημένα δωμάτια. Κυρίως όμως διαθέτει το διάσημο spa Nescens όπου δι-επιστημονική ομάδα ιατρών, θεραπευτών και προπονητών παραλαμβάνει τον κάθε φιλοξενούμενο και τον κάνει... καινούργιο! Το προσωπικό του spa ειδικεύεται μεταξύ άλλων στην αισθητική αλλά και στην αντιγηραντική ιατρική.